

Цветан Сирманов

БЪЛГАРСКАТА ИСТОРИЯ БЕЗ ПУДРА И ГРИМ

ПРЕДИСЛОВИЕ

Безнадежден е всеки опит да се разбере миналото на един народ, ако не се вземат предвид духовните причини за едно или друго развитие на нещата. Това е така, защото политическите, икономически и културни обстоятелства, в които живеят хората са само съпровождащи, вторични явления.

Истинските причини за реалния ход на историята, защо той е поел това, а не друго направление, винаги лежат много по-дълбоко - в духовния, невидим за нас свят, откъдето управлява Бог.

Но как бихме могли ние, обикновените хора, да знаем мислите, мотивите и намеренията на Всевишния, за да си обясним историческите събития?

Напълно, докрай, разбира се, не бихме могли, защото е писано: "Колко са велики твоите дела, Господи! Твърде дълбоки са мислите ти." /Пс.92, ст.5/ Отчасти обаче, толкова колкото ни е необходимо, можем да го направим и ето защо.

Когато четем в Свещеното Писание за събитията станали с евреите, народ с който Бог работи от древността, ние придобиваме способност да разберем и нещата свързани с други народи, живяли в друго време, при други обстоятелства. Това е възможно, тъй като Господ не се променя, Той е същия "вчера, днес и завинаги". Постоянството на Божия характер ни дава възможност да разберем, както миналото, така и настоящето; дори да предвидим бъдещето. От Свещената история научаваме какво Бог иска от хората, как работи с тях и как определя съдбата им.

Както Бог е работил с еврейския народ, сключил в древността договор с Него, така Той е работил и продължава да работи с християнските народи, сключили Новия завет. Веднъж просветили се за Неговата воля, Господ държи отговорни за делата им, както тези народи, така и отделните личности от които те са съставени.

НАЧАЛОТО

От четвъртия до седмия век след Рождество Христово огромни човешки маси, задвижвани от Божия Дух, напускат азиатските простори и се устремяват на Запад. По пътя си те сричат селища, унищожават държави и достигат дори до могъщата Римска империя. Те внасят своя генетичен материал в завоюваните земи и образуват нови народности и царства.

В онези времена на Балканите се създава и българската държава. Войните водени от хан Аспарух с околните народи постепенно оформят етническите граници на новия род. Тези сражения се водят с променлив успех и на пръв поглед изглеждат повлияни от случайни обстоятелства. За един християнин обаче е ясно, че този процес е управляван, защото Бог е Този, който е определил времената и пределите на заселищата на народите. /Деяния гл.17,ст.26/

Така през лятото на 680 г. ромеите предприемат военен поход с превъзхождащи сили срещу българите. Преди решителното сражение обаче, византийският император внезапно решава да отплува на лечение, изоставяйки своите войски. Последните възприемат това като бягство и започват отстъпление, преследвани от българите.

Аспарух получава възможност да се засели на юг от Дунав и се смесва със славяните. Случайност? - Византийски хронисти отдават този резултат на глупостта на

своя император /Константин/, българските историци пък подчертават качествата на Аспаруховата конница. Всъщност обаче, нито едното, нито другото са от решаващо значение.

В изпълнение на своя план, Бог е внушил на императора да замине да си лекува подаграта, която вероятно се е изострила точно в този момент. Това заключение може да се направи на основание на писаното в Притчи гл.21,ст.1: "Сърцето на царя е в ръката на Господа като водни потоци; Той го обръща накъдето иска." Очевидно това е един от начините, чрез които Бог управлява историята на човешкия род.

Подписването на мирен договор между прабългарите и Византия през 681 г. се счита за признаване на новата държава. По-късно Юстиниан II се опитва със сила да ревизира този договор, но не успява. Следващите български владетели окончателно укрепват статуквото.

От седмия век нататък тази земя, на юг от долното течение на Дунав, се дава за заселище на българите - по воля Божия.

При хан Тервел новите жители спират арабското нашествие към Европа, нещо което тогава византийците не са били в състояние да сторят. Това е от съдбоносно значение за тази част на света и е още един знак, че идването на българите на полуострова не е било случайно.

Новообразуваната държава била езическа, т.е. хората в нея не са познавали истинския Бог, Твореца на всемира, нито Неговото слово. Кланяли се на идоли, вършели нечисти ритуали.

По това време хан Крум отнема Сердика от Византия като избива много жители на града. И ако от една езическа войска не можело да се очаква нещо друго, то как би могло да се разбере това, че войниците на византийския император Никифор, които след време нападнали Плиска, също вършели грабежи, палежи и жестокости, макар да са били представители на една християнска държава.

Възмездието скоро настига Никифор и войската му при Върбишкия проход. След това ние намираме хан Крум да пирува по известния варварски начин, уверен че победата му е дарена от неговите "богове". Затова по-късно, при стените на Константинопол, преди да щурмува града, той принася жертви и усърдно изпълнява езически обряди. Този път обаче, това не му помага - истинският Бог осуetyава намеренията му - ханът умира от сърдечен удар. В Притчи гл.19, ст.21 четем: " Има много замисли в сърцето на човека; но намерението на Господа, то ще устои."

Невидимата Божия десница като че ли показва: "стоп, дотук!". Този град / Константинопол/ ще принадлежи на други народи. Както е известно, това се повтаря по-късно и при други български владетели.

Издадените от Крум закони говорят за един владетел, загрижен за съдбата на своя народ. Узнал причините за разпада на аварския хаганат - клевети, корупция и други пороци, той решава да ги изкорени безмилостно от своята държава за да я спаси от същата участ.

Колко различно е нашето време с мекушавото отношение към престъпниците!

Дали съвременното "хуманно" третиране на закононарушителите, не се обръща срещу интересите на обществото като цяло, дали не щади престъпниците за сметка на техните жертви? Може ли да се нарече приятел на болния такъв хирург, който жали тумора?

ПОКРЪСТВАНЕТО И ВЪЗХОДА

Приема се, че някои български аристократи са станали християни преди официалното покръстване през 865 г. Историците обикновено не пропускат да

отбележат видимите изгоди от този акт: признаването на България от другите държави, сплотяването на различните етноси, укрепването на държавната власт.

Без съмнение обаче, първопричината подбудила Борис I да предприеме тази стъпка е била неговата лична, нелицемерна вяра в Евангелието и желанието му да бъде верен на Господа. Това проличава от неговите решителни действия срещу болярите и собствения му син, опитващи се да върнат езичеството в България. Катализиращ фактор може да са били земетресенията и неплодородната година предшестваци покръстването.

Царските усърдни молитви, склонността към аскетичен живот, постъпването в манастир, всичко това говори за наличието на истинска вяра и един нераздвоен, монолитен характер.

В християнската епоха често се среща обратното - двуличиe, разминаване между думи и дела, формално, външно изповядване на вярата, особено в модерните времена. Затова добре е, че началото на Христовата църква в България е било поставено от един ревностен за Бога човек, напомнящ с вярата си за Авраама от Стария Завет. Божието обещание е, че делото на такъв човек ще устои.

И така става в действителност. Въпреки големите превратности на живота, в България никога не са липсвали истински християни: владетели, църковни дейци, книжовници, будители или просто обикновени хора, те не липсват и днес. Едно благословение, започнало от Борис I, за което винаги трябва да бъдем благодарни на Бога - "държавата на духа" станала проводник на светлина за източното славянство.

Със сериозността на един новопокръстен вярващ, княз Борис I търси да приеме най-доброто от Рим и Византия. Подобно на много други и той трябва да преживее едно от най-неприятните явления - разделението между християни по национален и държавен признак, довело до срамни противоборства и дори войни между тях. Това е следствие от грубо нарушаване на основни Христови и апостолски заповеди: имайте любов помежду си, прощавайте, отстъпвайте си, изпреварвайте се да отдавате почит един на друг.

Дори самите названия - римска, гръцка, руска, българска църква, са вече незаконни, тъй като престъпват думите на апостол Павел, че в Христа "не може да има грък и юдеин, обрязани и необрязани, варварин, скит, роб, свободен..." /Колосяните, гл.3, ст.11/. Правилно е да се говори само за Христова църква в Рим, във Византия, в Русия, в България и т.н.

Свидетели сме какви тежки последствия е имало това отстъпление от апостолската наредба, както в миналото, така и днес. Вместо със всички сили да помиряват християнските народи и техните държави, да предотвратяват и гасят военни конфликти, високопоставени духовни лица безумно са насърчавали братоубийствени боеве от двете страни на фронта.

Чистото сърце на българския княз и неговите искрени молитви не остават незабелязани от Бога. Затова не бива да мислим, че създаването на славянската писменост и последвалото идване на кирилometодиевите ученици в България са случайни неща. Възможно тези събития са били Божествения отговор на Борисовите прошения.

Острата нужда от проповядване на Божието слово на разбираем език е била посрещната от солунските братя, мисионери със забележителна за оново време свобода на мисълта. Те не следват безкритично догми измислени от човеци, а черпят направо от Св. Писание. Всевишният е дал различни качества на народите и заедно с това правото всеки по свой начин да развива езика и културата си, стига това да е в светлината на словото Му.

Нашият Създател обича всички цветя в своята градина и разгръща всички нюанси на човешката природа. Той не е Господ на униформите, на сивото еднообразие, а е Бог на пълноценното творение, с цялото негово богатство от форми и цветове. Небесният цар бе решил славянският род да има своя писменост и култура за да се запази неговата уникалност.

Наистина, може ли да си представите Ботев и Вазов пишещи на гръцки език или Пушкин и Чехов печатани на латиница? - Макар облечени в блестящите одежди на гръцката и римска словесност, те неизбежно биха загубили своята автентичност.

Настъпилият при Борис I продължителен мир с Византия осигурява необходимите условия за развитие на младата църква и несъмнено е белег на Божие благоволение. Установилите се по онова време благи отношения между българския княз и византийския император са били образец за християнски владетели.

Известен историк нарича Борис I най-мъдрият български цар и това е вярно, но трябва да се добави - чрез мъдростта давана от Бога на всеки християнин.

ОТСТЪПЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ

В първите десетилетия след покръстването продължава разцветът на българската книжнина и при цар Симеон, наследника на Борис I. Синът обаче няма монолитния характер на бащата. Дали под влияние на столичната византийска ученост, на някаква генетична предразположеност или двете заедно, цар Симеон проявява някои черти, които не са присъщи на християните. Взаимоотношенията между България и Византия започват да се влошават поради духовните недъзи на техните владетели: гордост, надменност, непримиримост, болезнено властолюбие; всичко това противно на заповяданите от Господа смирение, братолюбие, взаимно зачитане и отстъпчивост.

Както е известно, втората половина от царуването на Симеон е белязана с много войни. Тази агресивна политика е една от най-вероятните духовни причини за последвалия упадък, тъй като е писано: " Дойде ли гордост, идва и срам." /Притчи, гл.II, ст.2/

Следват природни бедствия, глад и скакалци. Цар Симеон получава сърдечен пристъп при Цариград /927 г./ - както казват англезичните "Act of God". За втори път Господ казва: Дотук! Този град ще принадлежи на други.

По-късно неблагоприятни външнополитически обстоятелства и серия загубени сражения водят българската държава до гибел през 1018 г.

За жалост и в Църквата, която е трябвало да бъде стълб на истината и благочестието, започнало морално разложение. Презвитер Козма, един честен християнин от онова време, съобщава, че духовенството и монасите получили големи поземлени владения и население, което да ги обработва. Били наложени данъци. Мнозина църковници започнали да се предават на леност, користолюбие и други пороци. Евангелската проповед била занемарена. Езичеството избуяло отново, плъзнали различни сатанински поверия и магии. Войните обогатили болярите, а народа бил доведен до нищета. Звучи познато, нали?

Това било отлична среда за поява на ереси. Тогава възниква богомилството, напълно справедливо оценено от презвитер Козма като ерес. На какво основание, ще попита някой? Дали само защото влизало в противоречие с учението на официалната църква?

Християнството идва от Бога; затова кое е правилно и кое не, определя само Той. Критерият, който квалифицира едно учение като православие или ерес е само един - Христовото и апостолско слово, което Църквата има в писмен вид от първия век след РХ.

Да го кажем още веднаж, нито свещеници, нито пастири, нито философи имат право да определят кое е право и кое не в християнството. Бог е този, Който дава еталона, стандарта на вярата.

Богомилите твърдели, че приемат само Евангелието и Посланията на апостолите, отричайки всички останали книги на Св.Писание. В същото време, те произволно отхвърляли някои основни положения от учението на Христа и апостолите: подчинение на властите, кръщението във вода, причастието. Природата, разкриваща величието и мъдростта на Твореца, те считали за зло. Хулите и неприкритата омраза към

високопоставените, съпротивата срещу тях, изглежда намерили място в душите на някои българи, но това не било истинско християнство.

Подчинението на властите е заповядано от Бога, защото създава ред в обществото и осигурява нормалния живот на хората. Анархията, безвластието или слабата власт са изгодни само на престъпниците. Това проличава особено ярко в случаи на природни бедствия, бунтове, революции. В първите часове и дни властта липсва или е парализирана. Тогава почти веднага в засегнатите райони плъзват мародери и никой не може да бъде сигурен за живота и имуществото си. Едва след като управляващите овладеят ситуацията, хората могат да си отдъхнат.

Затова нека оценим здравата мъдрост на Св.Писание, което ни учи: "Покорявайте се заради Господа на всяка човешка власт, било на царя, като върховен владетел, било на управителите, като пратеници от него, за да наказват злодеите и за похвала на добротворците."/Първо Петрово гл.2, ст.14/

Дори в онова време на разложение и отстъпление Господ е имал свои верни хора. Един от тях, Иван Рилски, основава манастир, който векове наред излъчвал надежда, духовна светлина и топлина за народа под робство.

Със скромен произход, претърпял много обиди и преследване, странствал дълго по разни манастири, този необикновен българин накрая се заселил в Рилската "пустиня", сам сред дивите животни и вековните гори. И днес дори тази сурова планина е трудно проходима и опасна със своите страховити била, покрити с мъгли и брулени от вледеняващи ветрове. Колко повече преди десет века, когато малцина ловци се осмелявали да проникнат по-навътре в нея. Затова човек се стъписва пред духовната сила на Иван Рилски, прекарал години в самота, пост и молитва, хранил се с треви и диви плодове, заобиколен от различни опасности.

Молитвите на този християнин, принесени със сълзи и в страдание, несъмнено са били приети от Бога и така са повлияли на съдбата на българския народ по най-добрия начин. Мнозина са склонни да мислят, че нещата се променят от достатъчно мощни армии, със силата на оръжието и численото превъзходство. Действителността обаче е друга. Както е писано: "Бог не се впечатлява от силата на коня, нито има благоволение в краката на мъжете. Господ зачита онези, които му се боят, които уповават на неговата милост."/Пс. 147, ст.10, 11/ и още: "Голяма сила има усърдната молитва на праведния."/ Яков, гл.5, ст.16/

Бог се съобразява само с молитвата на праведните, ако тази молитва е искрена, концентрирана, усърдна и за предпочитане придружена с пост. Дори праведните обаче не винаги знаят кое е добро за тях и кое не е, нито могат да проумеят високото небесно провидение. Затова последното, суверенно решение принадлежи на Бога и с право.

Само Всевишният знае в какво и до каква степен българската история е била повлияна от молитвите на княз Борис I, Иван Рилски и други праведници, знайни и незнайни, в миналото и днес.

Основаният от рилския отшелник манастир запазил своето голямо значение в живота на народа до Освобождението. През онези сурови векове всякаква култура, книжнина и известна сигурност са били възможни само зад високи и дебели стени.

Въпреки това, манастира е бил ограбван и опожаряван, монасите измъчвани и дори убивани. В средата на двора и до днес се издига кула построена от феодала Хрельо за негова и на неговото семейство защита. Но, както е известно, той е бил убит от неприятели именно в това съоръжение.

Този случай може да послужи за добър урок на всички посетители, както българи, така и чужденци: да не разчитаме на високи кули и каменни стени, а на Бога. "Господ е скала моя, крепост моя ... високата ми кула", пее цар Давид, избавен от всичките си неприятели. /Пс.18, ст.2/

При царуването на Петър, сина на Симеон, България се радва на мир поради смиреннието и благочестието на своя господар и молитвите на Иван Рилски живял по

това време. Впоследствие отношенията между България и Византия отново придобиват характер недостоен за две християнски държави поради гордост, омраза, отмъстителност и коварство на техните владетели. България претърпява период на византийско иго.

При цар Асен II държавата преживява разцвет. Когато проявявал вяност и благородство, владетелят бил благославян и побеждавал, при коварство търпял наказание от Бога. По-късно царят осъзнавал грешките си и правел опити да се корегира.

Иван Асен II разбирал, че всичко зависи от Господа и посещавал Св.гора, правел дарове на манастири, очевидно за да спечели благоволенieto Му. Изпълнението на Христовото учение, обаче е това, което прави човека угоден на Бога.

Българските царе, аристократи и народа не извлекли поука от византийското владичество. Те повтаряли греховете на своите бащи и деди, упорито вършели зло пред Господа. И наказанието отново идва - този път по-тежко.

В книгата "Евтимий Патриарх Търновски", издадена във Варна през 1905 г., авторът Д. Маринов описва моралния климат в държавата преди падането под турско робство.

Неверието растяло, страстите кипели, борбите между болярите ставали все по-ожесточени, ламтежът за обогатяване не знаел граници. Из страната плъзнали ереси, живеели извънбрачно, развеждали се. Блудството и прелюбодейството/измяната станали нещо обикновено.

Царят напуснал жена си и се оженил за друга. Болярите не оставали по-назад. Народът пощръклял дотолкова, че дори при посещения на манастирите вършели нечестие. Монахът Теодосий Търновски гръмко изобличавал, но разкаяние нямало и Божият гняв накрая пламнал срещу непокорните.

Евтимий, по онова време послушник при Теодосий, намерил стареца да плаче. Господ му открил, че страната се предава на турците заради греховете на цар, боляри и духовенство. Завоевателите щели да завладеят България и да действат под девиза : Пали, руши, разорявай. Евтимий щял да ръководи църквата тогава и да стане свидетел на тези беди. Както е известно, така и станало.

Това били истинските, духовни причини за последвалото загиване на българската държава. Турците станали инструмент за наказание в Божиите ръце. И едва след много години, когато църква и народ възстановили морала си, а българите изпили докрай горчивата чаша, едва тогава дошло Освобождението.

Днес, когато злините довели до робството отново са налице, човек си задава въпроса: Толкава бързо ли забравихме тежкия урок от миналото? Напразни ли бяха тези близо пет века страдание? - По тази тема Европа и Америка няма какво да ни кажат, по-скоро те има какво да научат от нашата история. А именно, че престъпването на Божия закон струва много, много скъпо на народите и техните управници.

ВЪЗРАЖДАНЕ И ОСВОБОЖДЕНИЕ

Преживял много беди по време на робството, накрая българския народ постепенно започнал да се съвзема. Църквата стояла близо до него, участвала в живота му, подържала вярата, надеждата и националното самосъзнание. Появили се заможни слоеве от населението, породили се нови, възрожденски идеи.

При все това, сравнени с други народи, българите оставали доста смазани в духовно отношение, считали себе си за по-долни от гърци, руси и сърби. Някои започнали да се погърчват. Но както е писано, Господ се противи на горделивите, а на смирените дава благодат.

За да повдигне духа, да окуражи и освежи българите, Господ Бог търси и намира едно родолюбиво сърце готово за тази мисия - Паисий. Монахът имал достъп до богата книжнина от която събрал материал за своята книга. Подбуждан от Божия Дух, той написал своята История славянобългарска. Така започнало Възраждането.

Христовата църква в България трябвало да бъде подчинена само на Бога, а не на други националности. Духовните плодове на българите християни не били по-малко ценни пред Бога.

По това време в Рилския манастир живял и творил един образован монах - Йосиф Брадати, знаещ гръцки език и познаващ ръкописите. Той търсил да обясни причините, поради които балканските християни попаднали под властта на турците.

"Ако ние, християните се покорявахме и слушахме един друг, Бог не би ни предал в ръцете на агаряните, да ни досаждат и да ни бият и да ни наричат неверници, и като не знаеме Бога, и такива люти и горчиви досади търпиме от тях и никакво възмездие нямаме. Понеже заради нашето непокорство търпиме досада от агаряните.

Докато имахме благочестиво царство грък не се покори на български цар, българин не се покори на гръцки цар. Когато Бог видя непокорството им, отне им царството и всяка власт и я предаде на агаряните."

За това колко тежък е бил живота тогава, съдим по съвета на монаха: да плачат, подобно на траките, при раждането на дете, а не при смъртта, защото последната била избавление от страданията.

През годините на робството от 15 век до Априлското въстание на различни места избухвали бунтове, подготвяли се заговори, действали хайдушки чети, били създадени революционни комитети, но целта не била достигната. Не е било възможно робството да бъде премахнато преди Господ да реши това.

Горещите мъже губели търпение и се хващали за оръжието. Някои от тях се опитвали да съчетаят ножа с Евангелието - две несъвместими неща.

Саможертвата на Ботев и Левски се откроява много ярко в народната памет, но тези личности не бива да се превръщат в идоли - Божието слово забранява това.

За някого, обикновено след смъртта, познатите казват: Той бе човек с кристално чиста душа. Уви, такива хора няма! Бог, пред когото е открито всичко, казва че всички ние сме се отклонили от Неговия закон в своите си пътища.

Огнедишаният Ботев е от онези поети заради които си струва чужденци да учат български. Стиховете му, заредени с голяма сила и красота, използват до краен предел изразните възможности на нашия език. Общо казано, големите български поети, едновременно нежни и мъжествени, са от най-висока световна класа и само поради езиковата бариера не са станали планетарно известни. Поразително е, че един немногочислен народ може да роди толкова ярки индивидуалности, които не отстъпват на Байрон и Хайне. За съжаление, това великолепие остава скрито за чужденците.

Ботев е и добре информиран публицист, освен по най-важния въпрос. Той отправя несправедливи думи срещу Бога, защото има невярна представа за Него. Истинският Бог няма нищо общо с лъжците, глупците и тираните, нито с лицемерите. Напротив, Той е най-строгия им изобличител и съдия.

Революционерът Ботев не познава Св.Писание, където се разкрива истинския Божи характер. Той избира само някои популярни пасажи от него, за да ги охули. Младостта, липсата на достатъчен жизнен опит и не на последно място гордостта, го правят анархист.

Библейското "Бой се от Бога, почитай царя" му се струва глупост, но животът показва друго. Безбожието, анархията, беззаконието, всъщност означават власт на престъпниците, царство на мафията и мутрите.

Помислете за миг, какво би станало, ако изобщо няма полиция и власт?

Левски, макар и близък другар на Ботев, има друг характер. Израстнал в бедност, без баща, той нямал възможност да получи високо образование и не бил чужд на черния труд с който се занимават обикновените хора. Това го избавило от излишна гордост и го държало близо до народа, за чийто свобода се пожертвал.

За разлика от Ботев, Васил Левски не е говорил обидни думи за Бога. В същото време дяконът явно е пренебрегнал онази част от христовото и апостолско учение, която изисква покоряване на властите - иначе той не би могъл да стане революционер.

Левски е живял със съзнанието, че това което върши е добро и крайно необходимо за поробения народ. От тук явно идва високият дух, радостта и песните, с които е посрещал глада и студа.

Пътят на един революционер, обаче е хлъзгав, рано или късно се стига до престъпване на Божии заповеди. Това изглежда се е случило и с дякона. Макар, че сведенията за неговата дейност са оскъдни, прокрадват се съобщения / З.Стоянов, Д.Панчовски/ за убийство на едно момче в Ловеч, поради опасност от разкритие.

Според Божието слово, обаче, целта не оправдава средствата. От един християнин се изисква преди всичко съблюдаване на Божия закон, останалото е грижа на Господа.

Грехът поставя човека в опасно положение, защото го отделя от Бога и го лишава от Неговата закрила. По всяка вероятност именно това се е случило с Левски и е довело до неговото залавяне и трагичен край.

Повечето биографи пишат, че преди смъртта си дяконът се е изповядал и приел свято причастие от свещеник. Ако това е така, можем да сме спокойни за душата му.

О колко много се нуждаем всички ние от Божията прошка в Христа! Защото, ако не сме убили, сме излъгали, ако не сме излъгали, сме откраднали, ако не сме откраднали, сме пожелавали чуждо ...

Към средата на 19 век, пречистен от вековните страдания, българският народ възродил моралните си качества: здраво семейство, здрава църква, родолюбие и така узрял за своята свобода. Потресени от зверствата при погрома на Априлското въстание, руската и европейска общественост надигнали глас в защита на българите. Решението за военни действия, обаче, трябвало да вземе руския император. Трудно решение, защото армията се нуждаела от ново, модерно оръжие, което противникът вече имал.

При все това, воден от Божия Дух, Александър Втори заповядва - Болгарию освободитъ! Както е писано: "Сърцето на царя е в ръката на Господа като водни потоци - Той го обръща накъдето иска." / Притчи гл.21, ст.1/

Историците подробно са описали последвалите кръвопролитни сражения по време на Руско-турската война 1877-78 г. Подобно на други военни конфликти между народите и тук има едно сражение, което решава изхода от войната. Така Бог показва, че Той определя на кого да даде победата, Той е Този, който наклонява везните на едната или на другата страна.

Малобройните защитници на стратегически важния Шипченски проход са обладани от Божият Дух и се бият като лъвове. Руси и българи смесват кръвта си на този връх-символ.

Тук трябва да млъкнат всички сноби - не е дадено на малките души да разбират величието!

Българските опълченци се бият за своята свобода, това е разбираемо. Но заедно с тях на българска земя оставят костите си хиляди руси, украинци, румънци, финландци и хора от други националности, много от тях доброволци. Тези благородни души непременно ще получат славно безсмъртие в Божието царство, защото е писано, че няма по-голяма любов от тази, човек да даде живота си за приятелите си. Печалбарите, вторачили се в пачките банкноти, са ги забравили, но на небето те имат "богатство за вечен живот", което няма да се отнеме от тях.

Войната била спечелена, защото Бог дал победата. Руският цар, вярващите сред аристокрацията и военните съзнавали това. Затова на Руския паметник в София, първият след Освобождението, четем: " Не намъ, не намъ, Господи, а имени Твоему /дай славу/ "

СЛЕД ОСВОБОЖДЕНИЕТО отново започнали борби между различните политически партии, което показало, че нищо не са научили от игото. Едно от малкото събития при което българите проявили единодушие било Съединението на Северна и Южна България

през 1885 г. И този път Справедливият ги подкрепил, нещо станало очевидно при войната със Сърбия.

Войниците и опълченците на България, макар още неопитни, лишени от старши офицери, разбиват агресора - многочислен, добре обучен и въоръжен.

Младата държава имала проблеми с признаването и от Русия и от големите европейски държави. Това било критичен момент, когато се решавала съдбата на този народ. Няма данни, обаче, точно тогава, народните и най-вече църковни първенци да търсят помощ от Бога: да се смирят пред Него, да обявят всенародно пост и молитва, да търсят ръководство при избора на държавен глава. /Както например това правят в Русия при нахлуването на Наполеон/

В резултат на тази самонадеяност, бъдещето на страната било зле повлияно за десетилетия. Депутати прибързано довеждат в страната Фердинанд Сакс-Кобург-Готски довел страната до катастрофа в последвалите войни.

Първоначално войната с Турция за освобождаване на все още потиснатото население е справедлива и Господ дава победи на българската войска. По-късно обаче, славолубието изглежда завладява цар Фердинанд и нещата се променят. Монархът отхвърля исканото от Турция примирие и се стреми към Босфора. Тогава Господ се обръща срещу българската войска и при Чаталджа загиват хиляди.

Ако следваше Христовото учение, цар Фердинанд щеше да подпише мир с Турция, защото апостолът съветва - доколкото зависи от вас, живеете в мир със всички. Тогава живота на хиляди хора щеше да бъде спасен.... и картата на България друга.

За съжаление бедите не свършват с това. Българският цар заповядва настъпление срещу съюзни сръбски и гръцки войски. Наистина имало е несправедливости, но Бог категорично забранява споровете между християни да се решават с оръжие в ръка. По-късно и през Първата световна война България търпи поредната катастрофа.

65 000 загинали, 150 000 осакатени, загубени етнически територии - скъпо, много скъпо струва на народите безбожието на управляващите. И през цялото това време официалната църква, която трябвало да бъде стълб и опора на истината, мълчи, за да не изпадне в немилост.

Наследник на българския престол от 1918 г. е ЦАР БОРИС III. Той е различен от своя предшественик, както по характер, така и по дела. Бил на фронта като офицер за свръзка, свидетел на страданията, царят си остава войник до края на живота - стегнат и скромнен. Според свидетелства на приближени, той бил деликатен човек, обичал мира и се стараел да избегне включването на България във Втората световна война.

За съжаление, царят изглежда е бил склонен да вярва на числа, хороскопи, сънища. Самозваният "учител" Петър Дънов също се опитвал да оказва влияние в двореца, макар че не е известно дали е успявал в това. Окултизмът не е невинно занимание и води до отделяне от Бога и отваряне на вратата за Злия, заедно с всички произтичащи от това последици. Затова Божието слово категорично забранява тази практика /Второзаконие, гл.18, ст.10-14/.

По силата на своите родствени връзки, цар Борис III естествено е бил близък до Германия, а с него и цялата страна. В това, разбира се, не би имало нищо лошо, ако по същото време немският народ, в своето мнозинство, не бе оставил Христа и не бе последвал своя лъжепророк.

Социалните постижения на нацисткия режим: работни места за всички, безплатни почивки, спорт, добри жилища и пътища, притъпиха бдителността на този народ и те пренебрегнаха апостолския съвет да не се доверяват на всеки дух, а да изпитват духовете от кого са.

Обезпокоителни признаци не липсваха. През 1934 г. за нацистките събрания в Нюрнберг Хитлер пожела да има копие от пергамския олтар, археологична находка, наречена "тронът на сатана"/Д.Хатауей, Европейският Вавилон, изд. ЛИК, 2006/.

В Германия започна преследване и унищожаване на евреите, народ с който Бог работи от древността. Възгордял се до крайност, нацисткия водач се зае да решава кой

народ е ценен и кой малоченен, кой трябва да бъде господар и кой роб, кой заслужава да живее и кой трябва да умре - едно право принадлежащо единствено на Всевишния.

За християните просветени от Божието слово било предварително ясно как ще свърши всичко това, защото е писано: "Дойде ли гордост, идва и срам." /Притчи гл.11, ст.2/ При все това, поради влиянието на т.нар. либерална теология, впоследствие опровергана от науката, вярата на мнозина в Библията била разклатена - благоприятна среда за възникването на нацизма.

Що се отнася до личността на немския фюрер, с когото Борис III неизбежно е трябвало да се среща, автентична изглежда книгата на Херман Раушнинг, водил дневник на поверителни разговори. Тя е издадена във Варна през 1992 под заглавие "Хитлер каза ..."

Авторът, в началото близък сътрудник на фюрера, бил свидетел на истерични припадъци придружени с вой, крясъци, блъскане с юмрук, разпилени коси, сгърчено лице, див поглед.

Възгледите на Хитлер - свиреп антисемитизъм, ксенофобия, отричане на моралните норми, не оставят никакво съмнение на кого е бил говорител този човек.

Негови са думите: "съвестта е еврейско изобретение", "синайските скрижали /т.е. Десетте Божии заповеди - бел.авт./ са изгубили всякаква стойност", "няма истина, нито в нравствен, нито в научен смисъл." Думата "престъпление" била отживелица от един минал свят. Коментарът наистина е излишен.

През август 1943 г. българския цар е бил извикан в Германия. Срещата с Хитлер се състояла в неговия бункер. След една нощ прекарана там, Борис III изглеждал бледен и изказал желание неприятелски самолет да ги свали на обратния път. / Бог знае какво се е случило през онази фатална нощ - бел.авт./ След известно време прекарано в България, царят внезапно починал. / Г.Манов, Живот за царя, изд. Иван Вазов, 1997 г./

КОМУНИЗЪМ И ПОСТКОМУНИЗЪМ

В резултат от участието на България на страната на Германия, през 1944 г. Съветската армия навлиза в страната, партизаните се активизират и старата власт е отстранена. Чрез репресии и страх от репресии е установена абсолютна власт на БКП, обхващаща всички сфери на живота.

Икономическите постижения през този период са впечатляващи: уедряване и механизиране на селското стопанство, научни институти, високи добиви, строеж на язовири и пътища, топло и водни електроцентрали, далекопроводи, множество промишлени предприятия, атомна електроцентрала. В тогавашния СССР се обучават доста инженери, техници и учени. Педагози, спортисти, хора на изкуството също черпят опит и знания от голямата страна.

До 1989 г. от бившия Съветски Съюз към България тече поток от руди, метали, машини, петрол на невисоки цени, а българската продукция се пласира без проблеми в страните от СИВ.

Въпреки скромните заплати, голи, боси и гладни в България няма, образованието и здравеопазването са безплатни и на добро ниво, безработицата е нещо непознато. Съществува някакво чувство за сигурност и взаимопомощ между хората, няма отчуждение.

Поради силната власт и решаването на ред социални проблеми, битовата престъпност е ниска.

Тогава възниква въпросът: Защо тази система, построена с толкова кръв и пот, неочаквано се разпадна само в рамките на няколко месеца, дори седмици?

Краткият отговор е: Защото липсваше най-важното - Божието благословение!

Фаталният недостатък на тази политическа система бе атеизма, превърнат от комунистическите партии в държавна идеология. Това лиши от смисъл всичките социални и икономически постижения.

Църквата бе капсулирана в своите сгради, силно ограничавана в разпространението на Божието слово и издаването на религиозна литература. Активните благовестители бяха преследвани и дори вкарвани в затвори и лагери. За особено голямо престъпление се считаше проповядването на истината сред децата и младежите. Цялата пропагандна машина на държавата - институти, университети, училища, издателства и медиите представяха атеизма, безбожието като единствено "научен" мироглед. Безцеремонно се изопачаваха факти, цензурата плътно криеше от народа жизненоважното Божие слово.

Но по-голямо престъпление от това един народ да бъде отделен от своя Създател и Благодетел няма. По този начин в неведение за най-важните истини израстнаха няколко поколения.

Не беше възможно човек да заеме някоя по-значителна ръководна длъжност, без преди това да стане член на БКП, т.е. да се поклони на марксистко-ленинската идеология. В хуманитарните специалности бе въведен т.нар. класово-партиен подход, който на практика означаваше манипулиране на фактите с цел да се получи желания пропаганден ефект. Това бе един грубо субективистичен, ненаучен подход, който превръщаше тези дисциплини - литература, история, философия, социология в пропагандни инструменти на комунистическата партия.

Затова, голяма част от хуманитарната продукция през този период няма научна стойност. С развален инструмент не може да се правят добри неща. Самото съществуване на хуманитарните институти бе лишено от смисъл, тъй като те не можеха да изпълняват своята просветителска и коригираща функция в обществото.

Комунистическата партия бе направила всичко зависещо от нея за да укрепи властта си: мощна армия, многобройна милиция, тайни служби, отрядници. Бяха натрупани и значителни материални богатства. Липсваше само едно - Божието благословение, т.е. това, от което зависи всичко останало. Защото е писано: "Ако Господ не съгради дома, напразно се трудят зидарите; ако Господ не опази града, напразно бди стражата." /Пс. 127,ст.1/

В крайна сметка, това беше основната причина за краха на комунизма.

След смяната на режимите през 1989 г. Божието слово започна да се разпространява свободно на територията на Русия, на другите бивши комунистически страни от Източна Европа и достигна до милиони човеци. Библията и други духовни книги сега можеха да бъдат печатани, продавани и подарявани свободно. Божието слово промени живота на мнозина.

Забелязахме и друг резултат от промените. Бивши партийни членове забогатяха извънредно бързо и се превърнаха в капиталисти. Тези, които преди разпалено говореха за експлоатацията на човек от човека, сега сами започнаха да принуждават трудовите хора да работят при лоши условия за труд. Възникнаха и престъпни групировки. Ето как Господ изпитва скритото в сърцата на хората и го прави да стане явно за всички.

Лицемерите със всички сили се стараят да скрият престъпленията си, но това са напразни старания. На земята все още може да бъдат унищожавани компрометиращи документи, скривани улики, заличавани следи. Файловете пазени при Бога обаче, не могат да бъдат изтрети, нито Неговите картотеки с лични дела унищожени. Както е писано":

"... относно всяко скрито нещо, Бог ще докара на съд всяко дело, било то добро или зло. /Екл. гл.12, ст.14/

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Прочитът на българската история отчетливо показва две неща: Първо, Господ Бог е управлявал във всеки момент съдбините на този народ и Второ, Той го е правил

неизменно по Своя закон - "Правдата възвишава един народ, а грехът е позор за племената." /Притчи, гл.14, ст.34/

През седмия век от новата ера Господ разполага българите на този къс добра земя с як хребет в средата, голяма река на север и топло море на изток. И с още една предпоставка за независимост - Рила, Пирин и Родопите на юг. Рядко природно съчетание - от населението зависело как ще употреби тези блага.

Генетичният материал, получен от смесването на много племена, също съдържал голям потенциал в себе си: от една страна, трудна психологична съвместимост, от друга, изобилие от разнообразни способности и таланти. Може би не така блестящи и общопризнати, като тези на Рим и Византия, но често пораждащи учудване сред чужденците.

Едни хора от този народ са били покорни на Всевишния и по този начин са донесли благословение и прослава на родината си, докато други, напротив, са следвали своите заблуди и духовни недъзи и са причинили големи страдания на съплеменниците си. Така е било в миналото, така е и днес.

Ако начертаем една графика на развоя на българската народност и държавност през вековете, ясно ще видим върховете и долините за които говорим.

Пикове и високи била при Борис I, в началото при Симеон, при Иван Рилски, Паисий, Възраждането, Освобождението и Съединението. Падения и ниски участъци през втората половина от царуването на Симеон, византийското и османско робство, балканските войни, световните войни и последвалия комунистически режим.

Точно както е писано: " Правдата възвишава народ, а грехът е позор за племената."

Какво остава накрая като поука за нас и децата ни? - То е записано в Псалом 78, ст.7 и 8: "Да възложат надеждата си на Бога, и да не забравят делата на Бога, но да пазят Неговите заповеди, и да не станат като бащите си, упорито и непокорно поколение, поколение, което не утвърди сърцето си, и чийто дух не беше непоколебим за Бога."

АТЕИЗМЪТ Е НЕДОСТАТЪК, А НЕ ПРЕДИМСТВО

/На примерите на Маркс, Фройд, Ръсел и Тойнби/

Маркс е един от най-известните философи през последните две столетия, упражнил влияние не само върху много интелектуалци, но чрез тях и върху широки кръгове от обществото - работници, селяни и т.нар. дребна буржоазия. Тази многочисленост на последователите му, сплотявани от твърде активни лидери, осигури трайното вписване на тази идеология в историята. История, белязана с революции, кръв и насилие в комунистическите държави.

Зигмунд Фройд, от своя страна, конкурира Маркс сред образованите кръгове на обществото и неговото учение за психоанализата изглежда е най-трайното философско увлечение сред съвременните интелегенти. Макар твърде различни, двамата именити мислители имат една обща черта - настоятелната претенция да бъдат разглеждани като учени, за разлика от всички останали. Имало е и други опити да се обясни общественото развитие, историята и човешката душа, внушават те, но нещата се поставят на научна основа за първи път именно от тях.

Нека разгледаме, доколко основателни са тези твърдения, особено като се има предвид, че и двамата произволно са отхвърлили един проверен и незаменим извор на информация, какъвто е Библията. Може ли да претендира за научност една философия, която страда от тежка иформационна недостатъчност?

Изглежда, че именно материализирането на неговите идеи в историята поддържа високия академичен статус на тази философия. Дори днес, след краха на комунистическите режими в Европа, неговите произведения се изучават в университетите и тече дискусия по оценка и преоценка на неговите теории.

Марксовите претенции за научност се възприемат сериозно от мнозина и неговите произведения продължават да се разглеждат като едва ли не единствените обясняващи научно социалните процеси. Принудително насажданата от комунистическите режими марксова доктрина днес загуби предишното положение на държавна идеология, но тя все още не се отказва от претенциите си за научност.

Нека преценим доколко оправдана е тази поза?

Карл Маркс е потомствен интелектуалец. Той се ражда и възпитава в род на юристи, равини, търкуватели на Талмуда. Получава превъзходно образование в Бонския и Берлинския университети. Защитава докторска дисертация по философия. Този произход и немската научна школа обясняват неговата склонност да набира енциклопедични знания чрез преглеждане на голям брой извори свързани с разглеждания проблем и търпеливо събиране на факти. Това е работен маниер, който не е рядкост в академичните среди. Създава се впечатление за голяма ерудираност, нещо винаги високо ценено сред образованите люде. При по-внимателен поглед, обаче, откриваме, че голямата начетеност сама по себе си не прави един човек учен.

Винаги са били необходими най-малко две условия за това: добра, изчерпателна компетентност по темата и висока степен на интелектуална честност.

Преди всичко, разбира се, ученият трябва добре да познава предмета на своето изследване, да разполага с точна и изчерпателна информация за него. При това, зависимостта е право пропорционална - колкото по-добре осведомен е един изследовател в своето поле, толкова по-качествен е теоретичния и в частност философски синтез, който той прави. И обратно, липсата на информация води до бедни, схематични и в крайна сметка, невярни резултати. В академичните среди се знае, че изчерпателната литературна справка предхождаща всяко едно научно изследване е наполовина свършена работа. При това, знанието на важната, ключова информация е от решаващо значение.

Добрата информираност, обаче, колкото и необходима да е, никога не е била достатъчна за успеха на научния труд. Не по-малко важно качество на изследователя е неговата способност да прави обективна оценка на фактите, независимо от своите лични предпочитания и интереси. Субективизма не е желано явление в науката и той трябва грижливо да се избягва. Ученият трябва да е способен честно да вземе под внимание всички факти свързани с разглеждания предмет, без да избира само тези, които потвърждават неговата теза. Той трябва да може да прави трезви, обективни, безпристрастни изводи за реалността, която се стреми да обясни. В противен случай се превръща в адвокат, идеолог, софист. В този смисъл Айнщайн пише, че характерът на една личност, нейната способност да търси и отстоява истината независимо от личния интерес е онова, което прави от един човек учен.

Притежавал ли е Маркс тези качества и до каква степен? Бил ли е учен човекът възбудил толкова духове и пленил умовете на милиони?

Както бе отбелязано, Маркс проявява склонност към изучаване на голям брой писмени извори. Той е прекарал десетилетия от живота си в различни библиотеки, събирайки факти изпълнили повече от 100 дебели тетрадки. /1/

В това Маркс остава в хармония с най-добрите академични традиции. Лошото започва при подбора и тълкуването на тези факти. Той подхождал към фактите избирателно, в зависимост от тезата, която искал да докаже. Друг философ, Карл Ясперс, отбелязва: "Той /Маркс/ не цитира примери, нито привежда факти, които

противоречат на собствената му теория, а представя доказателства, които недвусмислено потвърждават това, което той счита за необорима истина. Подходът му е адвокатски, а не изследователски." /2/

Изследователи на "Капиталът", основният труд на философа, посочват редица примери на съзнателна манипулация на факти, а именно: използване на стари, неактуални към времето на писане данни за положението на работниците, умишлено изопачаване на текстове и цитати, представяне на нетипични за цялата промишленост случаи, заимствани от доклади на инспектори по труда./ 3/

Тези непочтени похвати бяха използвани и от епигоните на Маркс - комунистическите държавни "философи". Бе създаден и специален термин, т.нар. класово-партиен подход, средство за съзнателно манипулиране на фактите, за да се получат изводи угодни на управляващите.

Как може да се обясни това отношение на Маркс към фактите? - Накратко казано - с личността му. Любовта към истината не е била неговата вътрешна нагласа. Вместо желание непосредствено да опознае живота, той проявявал интелектуално високомерие, вместо душевно благородство - злоба и грубост.

Факелът на разума не е могъл да гори спокойно при силния вихър на неговите страсти.

Отново и отново се потвърждава факта, че истинският учен не е просто събирач на факти, ерудит, енциклопедист. Той преди всичко е предан на истината човек, тя е мотивът, движещата сила на неговото изследване. Такива са били Кеплер, Галилей, Коперник, Нютон, Айнщайн. Без тази черта на характера, няма учен. Многознайникът още не е учен. Начетени хора не са рядкост в академичните среди, но тези обичащи истината, готови да жертват кариера, пари, комфорт са изключителни като големите бисери.

Избирателното, пристрастно отношение на Маркс към фактите неизбежно оказало влияние върху качеството на философския синтез извършен от него. Допълнително отрицателен ефект има и произволното отхвърляне на една добре проверена, сигурна информация, каквато се съдържа в Библията.

Родителите на Маркс са били покръстени евреи, протестанти, едно вероизповедание, което се гради върху Св.Писание. Затова е изключено философът да не е знаел за тази книга. При все това, той мълчи за нея и не се позовава на информацията, съдържаща се там.

Маркс просто не е разбрал причината за драматизма на юдейската история. Да, той познава светската страна на еврейството - култа към парите, лихварството, но това ли е единствената черта на тези хора? Не е ли чувал философът за особената роля, отредена на евреите от Бога - пазители на Божието Слово, народ на пророци, книжници и свещеници, народ с който Бог работи от древността?

Чувал е, разбира се, но е останал равнодушен. Духът на Библията му е бил чужд, както му е била неприемлива и немската класическа философия, идеалистическа по природа. /4/

В научен план обаче, това не остава безнаказано. Библията не е обикновена книга, чието отхвърляне може да мине без или с незначителни загуби. Изследователи представят солидни доказателства, че именно събраните тук текстове идват от Създателя на всемира и Управителя на човешката история. Логическото единство на Библията, въпреки многото и писатели живяли по различно време и на различни места, както и наличието на множество реално сбъдващи се предсказания на големи световни събития, ясно говорят за свръхестествения автор на книгата. Точно затова, отхвърлянето на Св.Писание означава лишаване от уникална, незаменима с нищо друго информация.

Това е толкова по-вярно, когато се пише за историята, за нейния смисъл и движещи сили. Може ли някой да опише движението на един кораб, без да вземе предвид волята на капитана? Учен ли е този, който отчита посоката на вятъра, преценява височината на вълните, морските течения, но забравя най-главното - че корабът има капитан, чиято воля определя курса му?

Маркс е точно такъв случай! Липсата на решаващата библейска информация прави историческите му писания едностранчиви и затова грубо погрешни, заблуждаващи.

В своите "Философско-политически ръкописи" /1844 /, той защитава тезата за определящата роля на материалното производство в обществото. Няма спор, че то играе важна роля, но дали това е решаващо в крайна сметка?

В "Светото семейство" /1845/ и в "Немска идеология"/1846/ философът развива своето материалистическо разбиране на историята, станало по-късно част от идеологията на комунистическите партии. Тук той прави твърдения от типа: " историята не е нищо друго освен дейността на преследвания своите цели човек", "хората сами правят своята история" и "действителните индивиди, тяхната дейност и материалните условия на техния живот" правят историята. Големи думи, претенциозни твърдения, но доколко са верни?

Историята познава много примери на отделни личности и цели народи, които със силна воля, огромни жертви и колосален труд са преследвали своите цели без да успеят да ги постигнат. Колко усилия бяха хвърлени по време на социалистическите петилетки, колко хартия и словесна енергия бяха изразходвани за да се възпита т.нар. нов човек? Колко милиарди бяха похарчени за въоръжение, за огромни армии, милиции и тайни служби?

Какво остана от всичко това? " Хората сами правят своята история" - да, това е вярно, но не в смисъла, който му придава Маркс. Животът показва друго: ако хората изберат да почитат Бога и да изпълняват заповедите Му, те ще имат една съдба и това ще бъде съдбата на щастливи люде. Ако ли, обратно, те изберат да презират своя Създател, на когото дължат всичко и да пренебрегват Словото Му, тяхната участ ще бъде друга и те самите ще са виновни за това. В този смисъл, да, хората сами правят своята история.

Теорията на Маркс се оказва информационно непълна, а от това и невярна. За жалост, когато един изобретател на нови социални теории създаде нещо погрешно, резултатът не е само няколко счупени колби или дори някоя взривена лаборатория. Пораженията от лъжеученията, едно от които бе марксизмът, могат да се сравнят само с ефекта от прилагането на оръжия за масово поражение. Марксовата дефектна теория, плод на груба информационна недостатъчност, доведе до гибелта на милиони хора и страдания, които трудно могат да бъдат описани.

ЗИГМУНД ФРОЙД /1856-1940/

Фройд е бил лекар неврофизиолог провеждал лабораторни изследвания върху нервната система на човека. Особено внимание е отделял на истерията, болест която се опитвал да лекува чрез електрошок, хипноза и релаксация на пациента.

Роден в семейство на заможни евреи, младежът живял сред трудни семейни взаимоотношения, но се ползвал с неизменната обич на майка си. Бил много добър ученик, отличаващ се с необикновена любознателност. Оженил се на 30 години и имал 5 деца.

Станал доцент през 1883 и професор през 1902 във Виена, където прекарал по-голямата част от живота си. По време на нацистката окупация на Австрия живял в Лондон.

Фройд станал известен не толкова с научните си постижения, колкото с екзотичните си обяснения на вътрешните конфликти и защитните механизми на личността, причините за нервните разстройства, различните прояви на сексуалното влечение. Именно философската страна на собствено научната му дейност поражда големия интерес към фройдизма.

Централно място в теорията на Фройд заема понятието "психоанализа", разбирано като средство за обяснение и метод за лечение на подсъзнателни психични процеси.

Личността на човека, според него се състои от три елемента: "ид" - несъзнателна сила идваща от инстинкта за живот и смърт, "его" - съзнателен, разумен елемент търсещ само своя интерес и "свръх его"- привнесен от обществото цензор на "егото". За първичен се счита "ид", сексуалното; в него се търси причината за различните неврози.

Отношението на публиката към философа е противоречиво - гениален учен или повърхностен мошеник. Независимо от оценката обаче, неговото учение силно е повлияло на много интелектуалци, дори само с оживените дискусии, които е породило.

За личността на Фройд може да се узнае повече от 35 лекция от неговата книга Въведение в психоанализата /1932/, озаглавена "За светогледа". Възгледите на професора за природата на научното мислене и истината са класически и са характерни за повечето естествоизпитатели. Научното мислене има идеална цел, не се стреми към пряка полза, старее се да елиминира субективните фактори, проверява доколко надеждни са сетивните възприятия. " Стремешът му е да постигне съответствие с реалността, т.е. с онова, което съществува във и независимо от нас и, както ни учи опитът, е решаващо за осъществяването или осуetyяването на нашите желания. Това съответствие с реалния външен свят наричаме истина." /5/ Тук Фройд дава една отлична дефиниция на научния метод.

Критиката към т.нар. анархистична епистемология, която се отказва от панятието за истина и обективност, е унищожителна. Фройд допуска, че тази философия може би е повлияна от анархизма, идеология модерна по онова време или от теорията на относителността във физиката.

Интелектуалните нихилисти, които развиват тази философия водят науката до самоубийство. Те твърдят, че научната продукция е само илюзия - откриваме само това, което ни е нужно, виждаме само това, което искаме да видим. И след като съвпадението с външния свят вече не е критерий за истината, става безразлично към какви мнения се придържаме.

Всички са еднакво верни или еднакво погрешни. Никой няма право да обвинява другия в заблуда. /6/ Фройд отбелязва, че учението на анархистите се оказва негодно още при първата крачка в живота. "Ако наистина беше безразлично какво мислим, не би имало знания, които да се отличават от останалите ни мнения по съответствието си с действителността, а бихме могли да строим мостовете, както от камък, така и от картон ... да използваме за наркоза сълзотворен газ вместо етер. /7/

Тук ученият проявява превъзходния здрав разум, присъщ на всички естествоизпитатели. Човек не може да прави наука, ако не вярва в наличието на реален външен свят и способността на човешкия разум да проумее неговото устройство. Това е методологически постулат номер едно във всички природни науки.

Критиката на марксизма професорът също извършва от научни позиции. Той отхвърля твърденията на Маркс, че развитието на обществените формации е естественоисторически процес и че социалната структура се мени по силата на диалектиката. Психологът счита тези твърдения за отражение на тъмната Хегелова философия оказала влияние на Маркс.

"Не можем да приемем, че единствено икономическите мотиви определят поведението на хората в обществото", пише Фройд. "Дори само неоспоримият факт, че различни лица, раси, народи имат различно поведение при едни и същи икономически условия, вече изключва единовластието на икономическия фактор. Непонятно е как може да не се обръща внимание на психологическите фактори, когато става въпрос за реакциите на живи човешки същества; тези фактори не само са участвали в създаването на икономическите отношения, но и при господството на тези отношения хората не могат да не проявяват първичните си нагони..." /8/

Фройд разглежда социологията като приложна психология и смята за илюзорна марксовата претенция "да промени за няколко поколения човешката природа така, че да се получи почти безконфликтно съжителство на хората в новия обществен строй и те без принуда да поемат върху себе си трудовите задачи." Днес определено можем да кажем, че близкото минало потвърди правилността на тази критика.

По тези теми Фройд показва качества на истински учен, мислещ критично, стремящ се към обективна оценка и отчитане на известните му факти. За съжаление, той прояви недостатъчност в друг случай. Без да е запознат със солидните исторически данни, той обяви за илюзия всяко знание, придобито по пътя на откровение от Бога. Терапевтът самоуверено заяви, че "няма друг източник за опознаване на света освен разумното осмисляне на грижливо проверени факти." /9/ Тук здравият и законен скептицизъм на учения Фройд премина в хиперкритиката на атеиста Фройд, който заедно с мръсната вода изхвърля и детето от коритото.

Сред подвижните пясъци на сънищата, мъглявата интуиция, трюковете на шарлатаните и лъжите на окултистите, философът не забеляза гранитната скала на Божието Слово. Той така и не разбра разликата между истинските Божии пророци и измамниците, не успя да отдели истината от лъжата в духовния свят. По този начин професорът лиши себе си от един проверен извор на познание и предопредели информационната недостатъчност на своите трудове.

Каква конкретно бе представата на психолога за религия? - В предговор на книгата "Тотем и табу", писан в края на 1930 г. Фройд признава, че е напълно чужд на религията на своите деди, както и на всяка друга религия. Въпреки това, той се заема да прави преценка на този феномен и морала изобщо.

Фройд съзнава, че "религията е огромна сила, която има власт върху най-силните чувства на хората", но при цялото си многословие, не може да обясни защо това е така. Философът мисли, че религията е създадена от някого с практична цел - "да втъпни определени етични правила" на хората и недоумява каква връзка има това с обяснението за произхода на света. Неговото учение, психоанализата, обяснява произхода на религията с детската безпомощност на човека, със запазилите се дори в зряла възраст детски страхове, желания и потребности.

Това, че християните наричат Твореца на всемира - баща, професорът обяснява елементарно - възрастният човек си оставал също така безпомощен сред опасностите на света, както и детето. Затова, пише Фройд, зрелият човек прибегва до детския спомен за уважавания баща, обожаван го и го пренася в религията. Колко просто било! "Вярата в Бога почива върху емоционалната сила на този спомен и продължаващата нужда от закрила", самоуверено заключава психиатърът.

Излиза, че възрастният, дори когато името му е Нютон, Кеплер или Коперник, според него, си остава инфантилен индивид, пораснал на ръст, но не и по ум. И още, че атеистите, към които се числи лекарят, единствено достигат психическа зрялост. Останалите си остават деца - дори да гроба.

Но ето, че има и друго обяснение: "Каквато и насока да предприемем в нашите изследвания, навсякъде откриваме най-ясни доказателства за един творчески Разум, за Неговата промисъл, мъдрост и мощ." /10/ Това са думи на големия френски химик Лавоазие.

"Всичко е така добре и прецизно сътворено в нашата земя и галактика, че трябва да има майстор, проектант. Друг начин няма", твърди Вернер фон Браун, известен конструктор на космически кораби, директор на програмата "Аполо", която достави хора на Луната./11/

"Аз твърдя, пише Айнщайн, че космическото религиозно чувство е най-силната и най-благородната от подбудите за научно изследване. Един от нашите съвременници е казал и не без основание, че в нашия материалистичен век сериозни учени могат да бъдат само дълбоко религиозни хора."/12/

Ето и думите на Елмер Енгстрьом, пионер в областта на цветната телевизия, почетен доктор на 14 университета: "Човек няма причини да мисли, че Библията поставя ограничения на неговите опити в науката и техниката. Фактически така той чете схемите на Създателя, не прави нищо ново. Всички процеси в природата се движат не по наш план, а по Божи план. Да, аз вярвам, че Божията сила е пълна. Неговият авторитет е абсолютен. Той е Създател, Изкупител и управлява човешкото битие чрез Христа." /13/

Тези и още десетки други учени Фройд с лека ръка обявява за умствено и психически недоразвити инфантили. Макс Борн, обаче, носител на Нобелова награда по физика, мисли иначе: "Много учени са религиозни. Тези, които казват, че изучаването на науката прави човека безбожник, трябва да са донякъде глупави!" /14/

Религията, продължава в същата лекция Фройд, не издържа научната критика, недоверие събуждат разказваните от нея чудеса. Това, според професора, издавало намеса на човешка фантазия. Обясненията носели печата на древните времена. Религията е произлязла от древния тотемизъм, твърди той с апломб. Освен това, сравнителното изучаване на различните религии, тяхното взаимно изключване и нетолерантност една спрямо друга водело до отхвърляне на вярата изобщо.

"Не изглежда да има световна сила, разсъждава професорът, която с родителска грижа бди над благополучието на индивида и довежда всичките му дела до щастлив край. Човешките съдбини не са съвместими нито с вярата в добротата на света, нито с отчасти противоречащата и вяра в неговата справедливост. Земетресенията, наводненията и пожарите не правят разлика между добрия и набожния и злия и неверника." Освен това, продължава Фройд, "Далеч не винаги се награждава добродетелта и наказва злото; много често бруталният, лукавият, безогледният заграбва за себе си жадуваните блага, а благочестивият остава с празни ръце. Човешката съдба се определя от тъмни, безчувствени и враждебни сили; системата от награди и наказания ...изглежда не съществува."

Този дълъг цитат бе приведен, защото отлично изразява хода на мислите на мнозина и на пръв поглед изглежда, че вярно отразява нещата. Чудесата, древните ненаучни възгледи, наличието на много религии, злото в света и привидната безнаказаност на злодеите - това са все стари теми, засягани още по време на земния живот на Исуса Христа.

Затова и Неговият отговор е валиден и днес: "заблуждавате се, като не знаете Писанията, нито Божията сила." /15/

Преди всичко тук Фройд надценява възможностите на човешката наука, а подценява възможностите на Твореца. С думата "чудо" ние, хората, всъщност наричаме преодоляването на известните ни физични, химични и биологични закони. Така ходенето по водна повърхност като по твърда земя, моменталното изцеряването на спял по рождение човек, превръщането на вода във вино, възкресяването на вече разлагащ се труп - всичко това очевидно представлява нарушение, дори пълна отмяна на ред физични, химични и биологични закони свързани с плътността, гравитацията, химичните елементи и съединения, биологичните органи и системи.

За виенския професор и за всички невярващи, това е фантазия, но за просветените от Божия Дух хора, били те учени или необразовани, то е проява на Божието всемогъщество.

Всъщност, за Господа "чудеса" няма, няма и технически проблеми. Те съществуват за нас, хората, които чрез науката частично познаваме природата и чрез техниката, също така частично, я овладяваме. Проблеми, често непреодолими, стоят пред нашите физици, биолози, химици, инженери, лекари, техници. За Бога не е така - Той, да бъде благословено Името Му, владее материалната вселена напълно, от самото начало и във всеки момент от времето. Творецът стои над природните закони и ги владее по един абсолютен начин, те са Му подвластни безусловно и без изключения. Нещо повече, те са създадени от Него. Именно това показват делата извършени от Божия Син и от други хора в Неговото име.

Религиите носели печата на невежеството на древните. Да, това е вярно за всички езически религии, но не и за богооткровената библейска вяра.

Докато древните философии говорят за слонове и костенурки на които се крепи Земята, в книгата Йов пише, че нашата планета е окачена на "нищо". "Аз не зная изявление за произхода на света, което да е по-точно от научна гледна точка от съдържащото се в Библията", казва Джеймс Дана, декан на геоложкия факултет на Принстънския университет. /16/

Фройд е точен, когато отбелязва, че при сравнение религиите взаимно се изключват. Но от това логически не следва, че всички те са неверни. Възможно е само една да отговаря на реалността, а останалите - не. И точно такъв е случаят.

Психотерапевтът оприличава религията на невроза, през която цивилизования човек трябва да премине от детството към зрелостта.

Колкото надут, толкова и невярно! Десетки първокласни учени застъпват точно обратното гледище по отношение на християнството. Към споменатите по-горе имена, можем да прибавим тези на Фарадей, Паскал, Пастър, Ампер, Мендел, Хайзенберг, Планк, Павлов и на много други. Тези хора ли психиатърът нарича болни от невроза? - Коментарът е излишен.

Фройд признава, че няма знанията за пълноценно разглеждане на проблема. При все това той е убеден, че и най-задълбочения анализ на религиозния феномен няма да опровергае неговия извод. Каква самоизмама!

Макар евреин по произход, той не познава религията на своите деди. Той не е в състояние да направи разлика между езическите, създадени от хората, вярвания и предадената от Бога на потомците на Авраама вяра. Сред многото народи, населяващи планетата, Всевишният избра един народ, сключи с него завет и вече няколко хилядолетия активно определя неговата съдба.

По тази причина историята на евреите е наречена свещена и като я изучаваме можем да разберем кой и какъв е истинският Бог. Затова и книгата в която намираме този разказ, не е обикновена книга.

В своя вреда Зигмунд Фройд не е оценил качеството и изключителния характер на информацията съдържаща се в нея. По този начин знаменитият психоаналитик се оказал по-зле осведомен от най-обикновения вярващ евреин или християнин, при това по жизненоважни въпроси.

АРНОЛД ТОЙНБИ /1889-1975/

Сега да спрем вниманието си на един професионален историк с оксфордско образование, известен с необикновено трудолюбие и работоспособност - не почивал дори през неделните дни. Той е посветил голяма част от живота си на изучаване на човешката история, изследвайки огромен фактически материал.

Ученият се стремил да обхване, както европейската, така и далечните източни цивилизации на Китай, Индия и Япония. Неговите дванадесет тома, озаглавени "Изследване на историята" са писани почти три десетилетия и свидетелстват за едно наистина голямо интелектуално усилие.

Естествено, ние сме любопитни какви са резултатите. Започнал с предположението, че религиите, подобно на какавиди, пораждат различните световни цивилизации, историкът завършва с обратния извод, а именно, че цивилизациите са дали живот на големите световни религии. Това е нормално, изчерпателното и точно знание на фактите в края на изследването, може да промени първоначалната схема.

Но Тойнби отива по-далеч. Той развива една типична утопия на хуманист за бъдеща световна цивилизация, основана на общите ценности на установилите се световни религии. Утопия, защото дори повърхностното запознаване с индуизма, юдаизма, будизма, християнството и исляма открива, че те съдържат логически несъвместими твърдения и поради това не могат да бъдат обединени в една обща религиозна система. Досега правените опити / напр. от бахаите, мунистите/ са довели до еkleктични доктрини, в които липсват съществени елементи на известните световни религии и не са били приети от повечето вярващи.

Въпреки огромния труд положен от Арнолд Тойнби, той не успява да обясни миналото, нито да предскаже бъдещето. Ученият съчинява още една утопия в европейската култура, без шанс тя да се окаже вярна.

На Тойнби липсваше същото, което не достигаше на Маркс, Фройд и на още много интелектуалци в миналото - светлината, която дава Свещеното Писание на християните, Стария и Новия Завет, уникалната и незаменима информация съдържаща се там. Подобно на тях, без да е изследвал фактите с нужната задълбоченост, историкът отхвърли един извор с доказана надеждност.

За един учен са еднакво недопустими, както лековерното приемане на всякаква информация, така и произволното пренебрегване на проверена такава. Затова неговото изследване на историята се превърна в "опипване в мрака." Може да се опиричи на човек, който оставя своя фенер при входа в пещерата и продължава навътре пипнешком по хлъзгавите стени.

Подобно на много други, Тойнби приемаше написаното в Библията за мит и тълкуваше произволно ясни и безхитростен текст на книгата. Например, в Евангелието според Лука четем: " В петнадесетата година от царуването на Тиверия Кесаря, когато Понтий Пилат бе управител на Юдея, а Ирод четверовластник в Галилея, а брат му Филип четверовластник в Итурейската и Трахонитската страна, а Лисаний четверовластник в Авилияния, при първосвещенството на Анна и Кайафа, Божието Слово дойде към Йоанна, Захариевия син, в пустинята." /17/

На какво основание Тойнби обявява този и подобни пасаж за митология?

Едно повествование, в което са посочени времето, мястото и действащите лица не е митология, а история и един професионален учен, какъвто беше Тойнби би следвало безпогрешно да направи разлика между двете. Библейските събития са част от реалната световна история, разиграват се във времето и пространството на планетата Земя, с живи хора от плът и кръв, а не с фантастични персонажи неизвестно къде и кога, както е в гръцката митология например. Това позволява да бъде проверена историчността на библейския текст чрез документи и археологически находки.

Такива проверки наистина са били правени и резултатите публично оповестени. Уйлям Олбрайт, един от най-известните археолози в света, пише: "Не може да има съмнение, че археологията потвърди солидната историчност на Старозаветната традиция." /18/

В друга своя книга добавя: "Излишният скептицизъм, проявен от големи исторически школи през 18 и 19 столетие по отношение на Библията, елементи от които все още периодично се проявяват тук и там, е бил дискредитиран във все по-голяма степен. Откритие след откритие установиха точността на безброй много детайли и доведоха до едно нарастнало признание на стойността на Библията като исторически извор." /19/

И още един цитат, този път свързан с Новия Завет. Сър Уйлям Рамзи, също британски археолог, професор в Оксфорд: "Уверен съм, че историческия разказ на Лука е ненадминат по своята достоверност. Бихме могли да проучим думите на Лука много по-подробно, отколкото на който и да било друг историк и въпреки това те биха устояли на най-интензивно изследване и най-строг анализ." /20/

Като професионалист в тази област, Арнолд Тойнби е бил длъжен да знае и да вземе предвид тези заключения на специалистите. Вместо това, подобно на много други, той отхвърля факти без да ги е проучил и с това прави лоша услуга на себе си и на обществото.

БЕРТРАН РЪСЕЛ /1872-1970/

Нека най-после разгледаме и случая с потомствения аристократ, човекът притежавал всички природни и социални предпоставки да знае истината, но разминал се фатално с нея.

Ръсел се ражда в старинен род от рано починали родители атеисти. Сиракът израства във великолепия замък на дядо си и има привилегията да се запознае с

библейското учение още в детските си години благодарение на баба си, убедена християнка.

Пуританският дух, в който е бил възпитан, го възпира от разврат до към тридесетата година от живота, но уви, не променя крайната му съдба.

Още на 15 годишна възраст момчето толкова поумняло, че по собствените му думи, проникнало до основи в християнската религия и я намерило недостойна за интелекта си. Всъщност, както става ясно по-късно, въпреки отличното познаване на многочислени исторически факти, философът така и не разбрал същността на тази вяра до края на дните си. /21/

В престижния Оксфорд младият Ръсел учи математика, науката която го пленява със строгата си красота. Завършва с отличие и няколко години след това, в съавторство с Уайтхед написва основния си труд "Принципи на математиката".

Ако беше се ограничил с математическите си трудове и с тези по логика и теория на познанието, той би останал в историята с почетното име на учен и философ, надарен със забележително остър ум и проникателност.

Ако към това бе прибавил и своята "История на западната философия", Ръсел допълнително би получил признание на великолепен историк на философията. Аристократичният финес, с който третира сложните проблеми, солидната ерудиция, точния и ясен стил на изложение предизвикват заслужено възхищение.

Уви, философът не спря дотук. Той се ангажира с претенциозни изказвания насочени срещу християнството и се прояви като войнстващ атеист. В ранните си съчинения той е все още умерен и е по-скоро агностик, т.е. смята за невъможно да се познае истината по въпроса. По-късно обаче се ожесточава и все по-трудно успява да прояви обективност. Както ще видим по-нататък, за това има психологически причини, обусловени от начина на живот.

Прегледът на атеистичните произведения на Ръсел се улеснява от едно съветско издание в 1987 г. /22/ Ученият бе противник на режима, но в борбата си срещу религията, комунистите намериха неочакван съюзник в негово лице и не пропуснаха възможността да се възползват от това. Затова може да не се съмняваме, че съставителят е избрал най-ярките атеистични страници от произведенията на философа. Тук ще засегнем само някои от тях.

В ранното си съчинение "Поклонението на свободния човек" /1903/, Ръсел поставя своите думи в устата на Мефистофел, което му дава възможност да се разрази в хулни тиради срещу своя Създател и Благодетел. По-нататък в статията авторът приглушава критиката и признава известни достоинства на християнството, като смирение например, водещо към мъдрост. Есето е пропито със съчувствена тъга за трудната съдба на човека. Философът е в разцвета на силите си и все още пази в душата си нещо от благородството на младостта.

"Същността на религията" /1912/ е статия адресирана към Отолайн Морел, омъжена жена, станала любовница на Ръсел. Тонът е умерен, примирителен. Той щади нейните религиозни чувства, признава ролята на вярата за възвишаване на човека над животинската част от неговата природа.

В друго съчинение от този период, "Мистицизъм и логика" /1912/, авторът разглежда категориите добро и зло като субективно отражение на човешките емоции. Тук Ръсел погрешно отъждествява мистицизма с религията изобщо. Неверието му пречи да види наличието на свръхестествен източник за познание - спускането на информация свише при юдаизма и християнството.

"В какво вярвам" /1925/ е съчинение, което разкрива миогледа на Ръсел и е преведено на много езици. В началото авторът развива тезата, че природата и човека като част от нея, могат да бъдат напълно обяснени с физически и химически закони, които науката открива.

Вероятно под впечатление на новите за онова време теория на относителността и квантова механика, философът нахвърля една механистична и редуccionистка картина на света, свеждаща дори човешката мисъл до физични явления.

Използваната при мисленето енергия има химически произход, твърди той. Да, но това още не значи, че продукта на тези мозъчни процеси - мисълта, може да се сведе до материални процеси. Мисленето и строежа на мозъка са свързани, но това не означава, че те са едно и също нещо. Софтуер и хардуер са свързани, но въпреки това несводими един към друг елементи на компютъра.

Бог и безсмъртието, централни категории в християнската вяра, Ръсел смята за научно необосновани, за фикция. Твърденията на различните религии той приема за хипотези, предположения, при което една от тях не е по-вероятна от друга. Отново произволни думи без покритие.

Отрицателните твърдения също трябва да удовлетворяват логическия закон за достатъчното основание. Вече приведените в тази студия аргументи доказват точно обратното на това, което надменно твърди Ръсел.

Подобно на Фройд, а може би и повлиян от него, философът е убеден, че в основата на религията лежи страх пред природата. Както и при психиатъра, това показва пълно неведение за истинското религиозно чувство, движило Кеплер, Нютон, Галилей, Коперник, Айнщайн и много други естествоизпитатели - възхита от всемира сътворен от Бога. Страхът е преобладаващо чувство докато човек е в състояние на бунт срещу своя Създател; след като се примири с Него чрез Христа, страхът се сменя с възхищение.

Моралните правила, според Ръсел били подобни на юридическите или на вътрешните правила на един клуб, позволяващ на хората да живеят заедно. Да, това е така, но защо философът не харесва именно понятието "грях", т.е. престъпването на Божия Закон. Обяснението, по всяка вероятност, трябва да се търси в онова, което психолозите наричат механизъм за психологическа защита. За да оправдаят постъпките си, определен тип хора се опитват да дискредитират учението, което ги изобличава - както в приказката за лисицата и киселото грозде.

С напредването на възрастта Ръсел става все по-развратен. Жени се и се развежда няколко пъти, а освен това има и любовници. В един дневник, писан по време на втория му брак, той е описан като "доста вмирисан, нездрав и циничен тип, преждевременно състарен." /23/ Това обяснява много неща.

Всеки човек се нуждае от самоуважение и затова търси и възприема такова учение, което го оправдава; същевременно яростно отхвърля всичко, което го изобличава. При това обикновено крие истинските си мотиви зад "интелектуални" аргументи. Всъщност нещата са взаимно свързани - в повечето случаи безбожието води до безнравствен живот и обратно.

Разбира се, има и друг път, избран от разумните хора - този на разкаяние и промяна на живота в хармония с Божията воля. Но Ръсел изключва тази възможност за себе си.

"Няма никакво разумно обяснение, пише той, защо някои действия са започнали да се считат за нежелателни." /24/ Наистина ли философът не разбира, че измяната, прелюбодейството разрушава живота на други хора - деца и съпрузи? - Той предпочита да не се задълбочава по този въпрос.

Не се нрави на Ръсел и това, че християнството говори за индивидуално спасение. Всеки ще отговаря за своя живот, учи Библията. Философът би предпочел спасение на едро, спасение на цели общества, народи, на цялото човечество. Така личната отговорност е неясна и размита, няма добро и зло, нито награда и наказание.

Главна задача на моралиста с научен подход е борбата със страха, смята той. Но дали страхът винаги е нещо лошо? Страхът от огъня, например. Не пази ли той къщи и нива от пожар? Или страха от земетресение. Не кара ли той хората да напуснат сградата незабавно?

Най-полезен е обаче страхът от Бога, който имат разумните люде. Те пазят Божиите заповеди, а ако съгрешат, бързат да се разкаят. "Страхът от Господа е начало на мъдростта и познаването на Святия е разум", четем в Св.Писание.

"Защо не съм християнин" /1927/ е друго известно съчинение на Ръсел, което хвърля светлина върху неговата духовна нагласа. Отначало, както подобава на един логик, философът уточнява смисъла, който влага в понятието християнин. Той се ограничава до

два задължителни, според него, постулата на вярата - вяра в Бога и безсмъртието; вяра в Христа. Авторът се заема да ги обори. Нека проследим разсъжденията му.

Първо се опитва да обори аргумента за първопричината на материалния свят. Като юноша, той се блъскал да го реши и на 18 годишна възраст получил отговора от философа Джон Стюард Мил.

Според последния, не може да се каже, че Бог е създал света, тъй като веднага би възникнал въпроса: "А кой е сътворил Бога". И до днес много безбожници, млади и стари, учени и прости, считат този апострофиращ въпрос за неотразим и не пропускат случая да го използват при диспут. Но дали наистина е неотразим?

По определение Бог е първопричина за всички неща. Тогава има ли смисъл въпроса: Кой е създал първопричината? - Тя не би била първопричина, ако е била създадена. Това е логически некоректно зададен въпрос и като професионалист Ръсел е бил длъжен да знае това.

Бог, първопричината за всички неща е духовно същество и живее вечно, това ни се открива в Св.Писание.

Ръсел смята, че света би могъл да възникне и без причина или пък да съществува вечно. Физиката, обаче, и в частност втория принцип на термодинамиката, категорично отхвърлят тази възможност.

Смисълът на този принцип, извлечен от многовековната човешка практика е, че материята, оставена сама на себе си, не може да се самоорганизира. Газ, затворен в едната част на съд с преграда, ще се разпръсне в целия обем след махане на приградата, но никога сам няма да се събере там отново. Електрическият ток, това насочено движение на електрони, ще загрее котлона, но няма да дочакаме топлината отново да се превърне в ел.ток. Материята, оставена сама на себе си, винаги се движи от подредено състояние към хаос.

От тук следва, че тези високоорганизирани структури - хора, животни и растения, които наблюдаваме в света, по никакъв начин не биха могли да се образуват сами. Трябва Майстор, Конструктор, Творец.

Наличието на природни закони свидетелстващи за наличието на Законодател, Ръсел се опитва да отхвърли с многословни и заплетени умования. Той не иска да види, че от другата страна на барикадата стоят именно откривателите на тези закони - именитите естествоизпитатели. Те неизменно вярват в съществуването на разумен Творец на вселената.

Несломимия аргумент посочващ наличието на целесъобразност в природата, философът се опитва да отклони с плоски шегички или с вече компрометираната теория на Дарвин.

Ръсел прибегва до един често употребяван трик, а именно подмяна на предмета на разговор, макар, че като логик знае, че това е нередно. Например, вие твърдите, че масата стои на пода, а ви се отговаря - няма ли нещо по-добро от четката за дрехи?

Така при посочване на целесъобразността в природата, логикът отговаря - не би ли могло да се създаде нещо по-добро от ку-клукс-клан и фашистите. Каква връзка има едното с другото и защо обвинява Бога за фашистите, Ръсел не обяснява. Когато става въпрос за Христос, философът говори за недостатъците на хората живеещи в християнски страни, т.е. отново подменя предмета в хода на умозаклучението.

В Св.Писание има места трудни за обяснение дори от професионални преподаватели по теология и Ръсел не пропуска да се възползва от тях. За голям недостатък на Божия Син, философът смята Неговата убеденост в съществуването на ад, място за наказание на грешници. Всъщност Христос не е убеден, Той ЗНАЕ, че има ад.

Жестоко би било Христос да не предупреди хората и те да попаднат там. Има много свидетелства на хора от различни народи, на които по един или друг начин им е било показано, че пъкълът е реално място някъде във вътрешността на планетата.

Християнската църква била враг на прогреса, според Ръсел. Тази тема е пространно развита в многократно преиздаваното съчинение "Религия и наука" /1935/. Тук философът повтаря станалия любим на всички атеисти рефрен: Религия и наука са в

постоянно противоборство и науката винаги излиза победител, а религията е принудена да отстъпва.

Той се спира на известния конфликт във връзка на хелиоцентричната система на Коперник, еволюционната теория на Дарвин и, малко странно, на лова на вещици. Да не би философът да мисли, че последните са допринесли с нещо за развитието на химията?

Историческите факти тук са поднесени точно, но това, което Ръсел пропуска е, че конфликтът по време на италианското Възраждане е бил между църковните среди на католическата църква и вярващи в Бога учени. С други думи касае се за недоразумение между християни, а не за сблъсък между наука и религия по принцип. През 15/16 век църквата още не е разбирала това ново за времето си явление - науката и нейното право да има свои методи при изследването на природата. Не са били ясни границите между химия и алхимия, медицина и магия, астрономия и астрология.

През последвалите векове нещата застават на своите места. Днес е ясно, че истинската наука и истинската религия се намират в състояние на взаимно допълване, а не на конфликт. Всяка една разкрива истината в своята област - науката в материалния свят, християнската религия в духовния свят. Затова десетки първокласни учени - физици, химици, биолози, математици, инженери и други са били и са убедени християни.

Нещо повече, съвременни изследвания посочват, че наука не би могла да възникне без християнския мироглед. Учението за един Бог, Създател и Законодател на природата е дало необходимите методологични предпоставки за всяка научна дейност: вяра в разумното устройство на света, възможност то да бъде разбрано, обяснено и приложено в техниката. На изток, където има многобожие и материалния свят се счита за илюзия /майя/, наука не възниква.

Днес атеистите са затруднени да посочат примери на конфликт между наука и религия, затова са принудени да се обръщат назад - към средните векове и зората на европейската наука.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Бяха разгледани само няколко примера на видни интелектуалци създали дефектни философски учения и по този начин измамили мнозина. За съжаление този списък от лъжепророци може да бъде увеличен с още десетки други имена, сред които тези на Толстой, Ренан ...

Посочена беше и главната причина за погрешните им теории - грубата информационна недостатъчност като следствие от произволното отхвърляне и/или тълкуване на Книгата идваща от Създателя на всемира и Владетеля на човешката история. Липсата на информация винаги е била нещо нежелателно за един учен и колкото по-съществена е била тази липса, толкова по-непълноценен и дефектен е бил крайния продукт от изследването.

По този начин безбожието се превръща в недъг за онези, които го носят. Затова да срещнеш атеист, който се гордее със своето "свободомислие" е все едно да срещнеш слепец, който се хвали със слепотата си.

Би трябвало да се съжالياва, че тези именити мъже употребиха своите дарби и образование не за слава на своя Създател, а в борба срещу Него.

За такива хора апостолът писа: "Извратиха се в своите мъдрования, и несмисленото им сърце се помрачи; като се представяха за мъдри, те глупееха ..." /25/

КРИТЕРИЙ ЗА ИСТИННОСТ В РЕЛИГИЯТА

или

Как да разпознаем истинската вяра?

ПОНЯТИЕТО "ИСТИНА" на пръв поглед изглежда интуитивно ясно, но дори в най-обикновен разговор се проявяват различни мнения, така че се налага философски анализ.

Това е толкова по-необходимо, след като това понятие е най-непосредствено свързано с живота и поведението на хората. Всеки постъпва според своето разбиране за истината: един раздава богатството си на бедните или се жертва за спасението на ближните, друг ограбва и убива себеподобните си.

Отчаянието, самоубийствата, войните, тероризма, религиозните секти - всичко това започва с изопачено или лишено от смисъл понятие за истина.

Що е истина? Има ли "наша" и "тяхна" истина? Гръцка, руска, турска, християнска или мюсюлманска истина? Очевидно, мнения, учения и религии има много, но съществува ли обективна истина, еднаква за всички хора? И най-последно, ако да, можем ли и как можем да я познаем?

В обикновения живот от неизкушените хора се смята, че тази дума се разбира от само себе си и не се нуждае от определение. Все пак, такова се дава в речниците на различни езици, като обясненията почти съвпадат по смисъл.

Истината е мнение, съобразено с това, което е, т.е. което реално съществува, което се намира в хармония с факта/фактите, в съгласие с реалността, самата реалност, действителното съществуване или състояние на нещата. Например, твърдението "на улицата вали" е истинно, ако в дадения момент това наистина се случва.

Мнения, учения, съждения относно даден предмет в даден момент може да има произволно много, но истинно - съответстващо на реалността - е само едно от тях.

Да, реалният свят е многолик, текущ, изменчив, но той не може да се умножава: "което е било, то е било; което е, то е; което ще бъде, ще бъде"

Непоколебимо е убеждението, че щом като действителността/реалността е една, то и истината за нея може да бъде една и само една. По този начин, думата "Истина" изпълнява функцията на свеждане множествеността към единственост. /26/

ИЕРАРХИЯ НА ИСТИНИТЕ. Очевидно, далеч не всички знания за света са ни нужни в еднаква степен. Има маловажна информация, без която спокойно можем да минем и друга, която е жизненоважна за нас.

Би било много полезно да разполагаме с един универсален списък, в който истините да са подредени по важност. Това би ни помогнало да подредим нашите приоритети.

Специалисти са опитвали да решат този проблем, засега без успех. Трудността идва от там, че ценността на информацията, на истините зависи от много обстоятелства, които трудно се подават на оценка.

Например, знанието за това откъде и как да намери храна за днес е жизнено важно за един беден човек, но за друг, който има тази храна в изобилие, решаващо може да бъде нещо друго - това, че на пътя на неговия автомобил е паднала скала. За трети ще бъде спасително да знае, къде има вода в пустинята, която пресича.

Дори за един и същ човек, в различни периоди от живота му, подреждането на истините, иерархията може да бъде различна. Така за един студент на изпит по математика, съществен фактор са неговите знания по тази предмет, но за същия този младеж, намиращ се на поход високо в планината в мъгла и вледеняващ вятър, най-важно е да знае верния път към хижата.

По този начин ценността на определена информация зависи от времето, мястото и ред други фактори. Затова ние не можем да съставим универсален списък на истините подредени по важност и валидни за всяко време, място, при всички обстоятелства, за всички хора.

Сега обаче да допуснем, че значението на една от тези истини е такова, че всички останали зависят от нея. И в този случай ние не можем да ги подредим иерархично една след друга, но сега точно знаем коя от тях трябва да поставим на първо място.

Именно така са постъпвали мъдреците във всички времена. В един несигурен свят пълен със заблуди, те със всички сили на ума, душата и сърцето са търсили истината за Създателя и Неговото послание към хората, истината от която винаги е зависело и продължава да зависи цялото наше съществуване и благополучие.

ПОНЯТИЕТО "ИСТИНА" В РЕЛИГИЯТА. Индуси, християни, мюсюлмани, юдеи, будисти - всички те твърдят, че притежават истината и тя е само при тях. Очевидно това е причината за взаимните подозрения, омраза и конфликти.

Затова въпросът как да различим истината от неистината, реалното от въображаемото в тази област придобива голямо практическо значение.

Нека направим опит да стъпим на здрава почва. Три от големите световни религии, а именно християнството, исляма и юдаизма, единодушно вярват в съществуването на разумен Създател на света, те са твърдо уверени в това. Откъде идва тази непоколебима увереност?

Краткият отговор е - от наблюдението на природата. Както часовникът свидетелства за наличието на часовникар, мостът за съществуването на строител, сградата за това, че има архитект, така и природата със своето разумно устройство говори за съществуването на Творец. Известен конструктор на космически кораби заключава: "Всичко е така съвършено и прецизно създадено в нашата Земя и Галактика, че трябва да има Майстор, Проектант. Друг начин няма!"

Природата може да ни разкаже много за своя Създател, за Неговото могъщество, мъдрост, неизчерпаема творческа енергия. Но ние искаме да знаем нещо повече: кои сме, каква е целта на живота ни, какво е бъдещето ни. С други думи искаме да чуем Неговото Слово отправено към нас.

И тук започват съществените различия между религиите. Всяка говори по свой начин за Бога, за произхода на света, за предназначението на човека, за неговата съдба. Основателите им са различни, книгите приемани за свещени не съвпадат, информацията, която съдържат е логически несъвместима. Те не могат да бъдат обединени в една непротиворечима религиозна система, въпреки че са правени опити за това.

Налага се избор и повечето хора следват традициите в своите страни - така се живее по-просто. Други прегръщат тази религия или религиозна философия, която най-добре отговаря на техния начин на живот. Ако са в плен на разврата, такива хора със сигурност няма да изберат вяра, която изисква от тях свят живот. И намират голямо изобилие от това, което търсят, на пазара на идеите.

Но има най-после една група хора готови да платят всяка цена за истината. Те не се задоволяват с удобната, традиционна или обратно, екзотична религия, те непременно търсят истинната, т.е. съответстващата на действителността вяра.

Точно тези хора най-вече се нуждаят от ясен критерий, с помощта на който да различат истината от заблудата в тази жизненоважна област на духа.

Какъв би могъл да бъде този критерий? Как бихме могли да разпознаем истинската религия, идваща от Бога и да я отличим от останалите?

Отговорът е - По същия начин, по който различаваме истинските банкноти от фалшивите. Банката поставя своите знаци, подписи, печати на издадените от нея пари и

ценни книжа именно с тази цел. И ние търсим да открием тези белези за да не бъдем измамени.

Как тогава толкова много хора с поразителна наивност приемат всевъзможни учения на самозвани пророци и учители, без да ги проверят?

Създателят на всемира също е поставил знаци на информацията идваща от Него, за да я отличим от всяка дезинформация. Той също така е потвърдил и своите посланници, като ги е снабдил с особени пълномощия, сила и власт, за да ги отдели от множеството лъжепророци.

Какви са тези знаци, които никой не може да фалшифицира?

1/ Материалния свят, в който живеем, се подчинява на строги физични, химични и биологични закони. Всички ние сме длъжни да се съобразяваме с тях и не можем да ги пренебрегваме. Не можем да преминем границите, поставени от тези закони.

Само Бог, Създателят, който ги владее по един абсолютен начин, би могъл да го направи, при желание. Затова Той потвърждава служението на своите пратеници с такива действия, които явно отменят природни закони в дадени обстоятелства.

Самозваните пророци могат да създадат илюзия, видимост на чудеса, но те нямат власт реално да преодоляват природни сили.

2/ Истинският Бог, който живее вечно, може да извести и известява предварително мястото на раждане и основните събития в живота на своя пратеник, целта на неговото служение. При това го прави с конкретни, точни сведения за времето, мястото и действащите лица, а не с мъгляви, общи фрази, с каквито си служат врачки и астролози.

3/ Бог със силна ръка управлява всички световни събития и затова може да ги предскаже много преди те да се случат. Обикновените хора не знаят със сигурност какво ще стане дори само след пет минути. Ето защо, щом като в някоя от основните религиозни книги намерим конкретни предсказания за събития, стотици и дори хиляди години преди те да станат в реалната човешка история, това е сигурен белег, че тази книга идва от Този, който я управлява.

4/ Вечно Съществуващият може да предаде своето послание към хората и наистина го прави, не чрез един човек, а чрез много писатели и говорители имащи различно социално положение, живяли в различни поколения, на различни места. В този случай липсата на противоречия между тях, логическото единство на събраната информация, говори за това, че Авторът е един. Хората са били само приемници, секретари, регистратори.

5/ Всевъзможни политически, икономически и природни събития стават всеки ден и като разсъждаваме върху тях, ние ясно разбираме кое поведение и коя религия Бог одобрява или отхвърля. Големите природни катаклизми, войните, икономическата конюнктура в отделните страни са особено показателни в това отношение. Изследването на световната история ни дава допълнително безценна възможност да направим правилното заключение.

Като обобщим изложеното дотук, можем да формулираме така необходимия ни критерий за истинност:

ВЯРНА Е ТАЗИ РЕЛИГИЯ, КОЯТО Е БИЛА ПОТВЪРДЕНА И ПОСТОЯННО СЕ ПОТВЪРЖДАВА ОТ СЪЗДАТЕЛЯТ НА СВЕТА И УПРАВИТЕЛЯТ НА ЧОВЕШКАТА ИСТОРИЯ.

Прилагайки този критерий към религиите и религиозните философии с които се срещаме, ние можем да отстраним много необосновани претенции и да намерим онази единствена вяра, която съответства на реалността. Това си струва труда, защото става въпрос за живот и смърт.

ЛИТЕРАТУРА

1. П.Джонсън. Интелектуалците. Изд."Анубис", 1994, стр.86.
2. Пак там, стр.90.
3. Пак там, стр.95,97.
4. С.Н.Булгаков. Карл Маркс като религиозен тип. Етюди за религията и богочовечеството, Пловдив, 1909.
5. З.Фройд Въведение в психоанализата. Наука и изкуство, София, 1990, стр.535.
6. Пак там, стр.540.
7. Пак там, стр.541.
8. Пак там, стр.541.
9. Пак там, стр.525.
10. С.Попов. Защо вярвам в Бога, стр.295.
11. Науката и Бог. Сборник цитати от 53 известни съвременни учени.
12. А.Эйнштейн. Собрание научных трудов, т.4, Москва, 1967.
13. Виж 11.
14. Виж 11.
15. Евг. Матей, гл.22, ст.29.
16. Виж 11.
17. Евг Лука, гл.3, ст.1,2.
18. Albright, W.F. Archaeology and the Religions of Israel, Baltimore. 1956.
19. Albright, W.F. Archaeology of Palestine, Pelican Books, 1960.
20. Ramsay, W.M. Luke the doctor.
21. Виж 1, стр.267.
22. Б.Рассел. Почему я не христианин, Москва, 1987.
23. Виж 1, стр.288.
24. Виж 22, стр.78.
25. Римляни гл.1, ст. 21,22.
26. Логический анализ языка. Ред. Арутюнова, РАН, 1993.

За корицата

БЪЛГАРСКАТА ИСТОРИЯ БЕЗ ПУДРА И ГРИМ

Безнадежден е всеки опит да се разбере миналото на един народ, ако не се вземат предвид духовните причини за едно или друго развитие на нещата. Това е така, защото политическите, икономически и културни обстоятелства, в които живеят хората са само съпровождащи, вторични явления.

Истинските причини за реалния ход на историята, защо той е поел това, а не друго направление, винаги лежат много по-дълбоко - в духовния, невидим за нас свят, откъдето управлява Бог.

И още:

АТЕИЗМЪТ Е НЕДОСТАТЪК, А НЕ ПРЕДИМСТВО
/На примерите на Маркс, Фройд, Ръсел и Тойнби/

КРИТЕРИЙ ЗА ИСТИННОСТ В РЕЛИГИЯТА
или Как да разпознаем истинската вяра?

ЗА АВТОРА:

Цветан Сирманов е завършил Софийския университет "Св.Климент Охридски", специалност атомна физика. Защитил е дисертация в областта история и философия на науката в Московския държавен университет "М.В.Ломоносов" - кандидат на философските науки. Работил в БАН, специализирал в Ягелонския университет, Полша по линия на ЮНЕСКО. Автор на книгата World History in Real Light, издадена в САЩ.

